

– Kiitos, sen minä vain halusin tietää.

Pauliinan Liisaa varten tekemä ohjelma oli todennäköisesti tuhoutunut hänen vanhan tietokoneensa mukana, ja hän oli joutunut teemmään itselleen uuden. Niin sen täytyi olla.

Onneksi juhannus oli tulossa.

Leena Krohn

LD50

Vuotuisten sienipäivien juhlaesitelmän otsikko oli Kultarousku, kaupunkimme nimikkosieni. Sitä ennen tilaisuudessa kuultiin kuitenkin alustus aiheesta Sienten hallusinogeenit. Tuskin koskaan sieniseurassa oli nähty niin runsasta kuulijakuntaa. Ammattikorkeakoulun pienemmässä auditoriossa monet joutuivat seisomaankin.

– On ilahduttavaa nähdä, että asianharrastajat ovat kokoontuneet tänään tänne niin runsaslukuisina, aloitti sieniseurun puheenjohtaja vaikuttamatta kuitenkaan erityisen ilahtuneelta. Kun hän silmäili sienipäivien yleisöä, hänen katsantonsa oli Tatusta pikemminkin tui-manpuoleinen.

– Näen täällä tänään yllätyksekseni monia uusia kasvoja, hän sanoi.

Sellaiset olivat Tatunkin, joka ei eläessään ollut koskaan aikaisemmin käynyt sieniseurun kokouksessa. Suuri osa kuulijakuntaa oli hänen itsensä ikäistä nuorta, hieman synkeän sävyistä väkeä.

Tatu kuuli takaansa kuiskauksen: – Kenenkäs peijaisia tänään pidetään?

Oli totta, että melkoinen osa yleisöstä oli sonnustautunut mustiin tai ainakin värjännyt hiuksensa mustiksi. Takarivillä istui tosin myös

keltaiseen sariin pukeutunut tyttö, jonka kalju oli valkea kuin kuorittu manteli, ja nuori mies, jolla oli pitkä, liehuvareunainen hame.

Sieniasiantuntija luennoi paperista yksitoikkoisesti, rykien tasaisin väliajoin kuin metronomi. Hän puhui karpässienilajien solumyrkyistä, ruoansulatuskanavaa vaurioittavista myrkyistä ja hermomyrkyistä, jotka voivat aiheuttaa myös hallusinaatioita. Hän puhui iboteenihaposta, joka aiheuttaa pahoinvointia, ja josta saadaan muskimolia kuivaamalla. Hän puhui suippomadonlakeista ja psilocybiinistä ja psilocylista, myrkyistä, joita madonlakit sisältävät. Hän kuvaili myös lyhyesti sienten käyttöä shamaanikulttuureissa ja transsitiloista, joihin sienten nauttimisella pyrittiin.

Häntä kuunneltiin tarkkaan, salissa vallitsi harras hiljaisuus, mutta Tatu oli ikävystynyt. Hän uskoi tietävänsä noista asioista yhtä ja toista, jopa enemmän kuin luennoitsija. Hän tiesi esimerkiksi, että hallusinaatioiden aikana saattoi nähdä geometrisia kuvioita, samantlaisia kuin jos johdattaisi sähkövarauksen ohimolohkoihin. Hänen tietonsa oli tosin vain teoreettista, mutta Tatu ei uskonut, että luennoitsijakaan olisi madonlakkeja itse kokeillut.

Alustuksen loppupuolella luennoitsija tarkasteli tutkivasti kuulijakuntaansa ja varoitti painokkaasti kokeiluista etenkin pantterikarpässienellä, sillä ne voivat johtaa pysyviinkin maksa-, munuais- tai keskushermostovaurioihin.

Kun luento loppui ja kultarouskuasiantuntija oli jo nousemassa lavalle, viitisenkymmentä nuorta kuulijaa teki lähtöä kuin yksissä tuumin, Tatu viimeisten joukossa. Hän huomasi, että kaupungin nimikkosieni kiinnosti vain aniharvoja. Jäljelle auditorioon jäivät vain muutama akateeminen mykologi ja pari hänen mummonsä ikäistä naista.

Esitelmä oli ollut Tatulle pettymys ja häntä harmitti, että oli tullut ollenkaan tilaisuuteen. Sariin kietoutunut tyttö oli naulakolla pukeutumassa. Hän veti parhaillaan ylleen miesten päällystakkia, joka oli varmaankin peräisin 50-luvulta ja Pelastusarmeijan kirpputorilta.

Tyttö katsoi Tatua ja sanoi: – Oletko koskaan kokeillut Amanita muscariaa?

Tatu pudisti päätään.

– Entä Amanita pantherinaa?

Ja kun Tatu nytkin vastasi kieltävästi, tyttö sanoi: – Psilocybiini antaakin paremmat kiksit.

Tuntemattoman tytön pupillit olivat suuret ja kirkkaanmustat. Mutta kirkas oli myös hänen kaljunsä, niin silkoinen, että se vaikutti Tatusta kiillotetulta. Hän ajatteli kuutamoa ja yötä sitä katsellessaan, mutta myös sienien valkeita kupuja.

Tatu huojentui, kun tyttö painoi kaljun peitoksi angoravillaisen pipon, joka sekin oli nähnyt paremmat päivänsä jo edellisellä vuosikymmenellä. Mutta samassa Tatu oivalsi, ettei työllä ollut kulmakarvojakaan. Ei kulmakarvoja eikä silmäripsiä.

Kun Tatu harppoi leveitä betoniportaita alas kadulle kaljupäätytön perässä, hän toivoi, että tyttö olisi kysynyt vielä jotakin, esim. oliko Tatu koskaan käyttänyt dramatiinia. Kerran hän oli, mutta ei aikonut tehdä sitä toistamiseen.

Hän olisi voinut sanoa: – Ei kannata. Mutta pemoliinimagnesiumista on todella hyötyä.

Oli alkanut sadella rännän riekaleita. Ne liehuivat näyteikkunoiden edessä ja katulamppujen kehissä ja muodostivat asfalttiin aaltoilevia raitoja. Tyttö nousi ratikkaan numero 3 keltainen sari vilkkuen päällystakin helman alta, mutta ovella hän kääntyi ja vilkaisi Tatua silmäkulmastaan. Se oli katse, jota Tatu ei osannut tulkita.

Tatu tunsä hämää vastenmielisyyttä tyttöä kohtaan. Johtuiko se nimenomaan ripsettömyydestä ja kaljuksi ajellusta päästä vai rumasäta piposta, siitä hän ei ollut varma. Silti sekä musta katse, että mantelinvalkoinen kalju askarruttivat Tatua siinä määrin, että seuraavana yönä hän näki niistä unta. Hän seisoä metsässä, kun sammaleen seasta kohosi vitkaan valkea kupoli. Hän luuli sitä sieneksi, mutta siihen avautuivat silmät, jotka katsoivat häntä siten kuin tyttö oli katsonut.

Tatu oli vakuuttunut siitä, ettei ihmisen pitänyt yrittää sekoittaa päättään vaan päinvastoin selventää sitä. Miksi hän sitten halusi kuulla luennon huumaavista sienistä? Koska Tatu oli saanut päähänsä uusia ajatuksia. Hän uskoi, että niiden aineiden joukossa, joita pidettiin huumaavina, oli sellaisiakin, jotka päinvastoin kirkastivat järkeä ja ymmärrystä, ja että sellainen oli nimenomaan psilocybiini, myrky, jota madonlakit sisälsivät.

Sellaiseen päätelmään Tatu oli tullut pitkänlaista kiertotietä.

Toisinaan Tatusta tuntui kuin hänen päässään, silmien takana, olisi paljon pimeää ja tyhjää ja kuin se pimeys kaiken aikaa tarkkailisi hänen toimiaan. Samalla se oli juuri häntä itseään ellei sitten hänen toinen itsensä. Eikä se, mitä hän kaikkialle kuljetti mukanaan, ollut pahaa pimeyttä, se oli tähtikirkkaan yön ja syvän taivaan pimeyttä, selkeämpää kuin kenenkään katse.

Ja mikä se oli se hän? Mitä se oli? Ei oikeastaan paljon muuta kuin kieltä ja muistia. Niin uskoen Tatu tavallaan syrji ruumistaan, halusi unohtaa sen, todistaa sen merkityksen vähäisyyttä.

Oli jotain paljon pelottavampaa kuin pimeys: se oli aika. Aika muuttui Tatussa menneisyydeksi, tylyksi voimaksi, joka sysi häntä armotta eteenpäin. Sillä oli oma tahtonsa, jolla ei ollut mitään tekemistä Tatun tahdon kanssa. Juuri menneisyys työnsi häntä myrskyn energialla läpi muutosten ja metamorfoosien, joita hän ei ensinkään kaivannut. Tatu oli tietoisesti ryhtynyt rakentamaan ja lujittamaan minua, jonka toinen puoli oli juuri silmien takainen kirkas pimeys, jotta se voisi kamppailla tuon toisen, muodottoman tahdon kanssa.

Ja siinä kamppailussa, jossa oli viime kädessä kysymys elämästä ja kuolemasta, hän aikoi käyttää apuna myös kemiaa. Sillä tahto yksin ei riittänyt, se tarvitsi väliainetta, apuneuvoja.

Tatu oli syyslukukauden alussa avannut puolivahingossa jonkun tuiki tuntemattoman Peten lähettämän sähköpostiviestin. Roskapostia, tietysti, jonka hän yleensä oitis deleteoi.

”Myymme modafinilia, piracetaminia, deprenyliä, picamilonia, vinpocetinia, carnosiinia, rhodiola, serrapeptaasia, emantinea, dep-

renyliä, idebenonea, benfotiaminea, Can C-tippoja, monolauriinia, tryptophania, 5-HTT:ta ja DMAEtä”, Pete ilmoitti.

Mutta nyt Tatu ei painanut delete-näppäintä viestin kohdalla. Päinvastoin hän oli avannut linkin ja lueskellut aikansa kuluksi piracetaminin vaikutuksista.

Ja sen jälkeen tryptophanin ja DMAE:n. Siten Tatu tutustui nootropeihin, älyrohtoihin jo ennen kuin hän alkoi kiinnostua maagisista sienistä. Hän oli saanut uuden harrastuksen. Syyslukukauden puolivälissä hän piti jo itseään jonkinmoisena asiantuntijana.

Kaipa se johtui myös mummosta. Tatu murehti mummonsa vuoksi, jonka kieli ja muisti olivat lähdössä pois niin että jäljelle oli jäämässä vain niiden kulunut kuori. Kun Tatu meni mummoa katsomaan, mummo kutsui häntä isäksi tai Fredrikiksi, joka oli Tatun isä, ja joskus jopa omaksi äidikseen. Ja ihan viime aikoina hän ei ollut kutsunut ketään enää miksikään. Hänen kasvonsa olivat vaihtuneet kurttuiseksi naamariksi, joiden ilmeettömyyttä eivät liikahduttaneet ilo eikä huoli. Tatua ei mummolle enää ollut, eikä mummo enää muistanut, miten kengät vedetään jalkaan, ja miksi kutsuttiin sitä valkeaa ainetta, jota hoitaja auttoi häntä juomaan aamuisin. Sano-malehteä mummo ei enää osannut lukea ja televisio sai hänet levottomaksi ja tuskaiseksi.

Mummo ei tuntenut Tatua, mutta ei Tatukaan enää tuntenut mummoa. Hän ei ollut sama ihminen, jonka kanssa Tatu niin hyvin oli pienenä viihtynyt ja joka oli laulanut Tatulle: ”Sydämen lohtu, lilja, ja ruusu mustan maan, me emme toisistamme vieroit milloinkaan.”

Mutta nyt jo he olivat muuttuneet vieraisiksi toisilleen.

Silti Tatu uskoi, että vieraan mummon sisällä oli tallella hänen oma mummonsa ja kaikki heidän yhteiset muistonsa. Ne olivat kuin kivettyneet taudin kosketuksesta. Miten voisi ehkäistä sellaista tulevaisuutta?

Mitä enemmän Tatu luki tryptophanista ja piracetaminista ja niistä kaikista muista, sitä sitkeämmin häneen iskostui usko, että unohtamista ja rappeutumista vastaan voisi taistella kemian keinoin.

Eikä kysymys ollut vain vanhuuden oireiden, puutosten ja sai-

rauksien ehkäisystä. Pian Tatu päätyi ajattelemaan, että tervettä ja normaaliakin ihmistä voitiin parannella, poistaa hänen lajilleen ominaisia rajoituksia, laajentaa hänen ymmärrystään, terävöittää hänen aistejaan ja älyään. Tehdä ihmisestä supernormaali, sanalla sanoen.

Se oli evoluution nopeuttamista.

Sillä ihminen ei ollut ihan viisas eläin eikä ihan tervekkään. Hän oli eräänlainen monstrumi, monessa suhteessa surkean epäonnistunut laji. Tatu ymmärsi entistä luokkatoveriaan Linneaa, joka vannoi, ettei hän koskaan synnyttäisi lapsia. Linnea oli perustanut lähiöönsä Vapaaehtoisen sukupuuton seuran alaosaston, johon liittymistä Tatu-kin harkitsi.

Mutta Tatun haaveissa kangasteli myös unelma uudesta ideaali-ihmisestä, sellaisesta homo sapiensista, jolla olisi nuoren ihmisen energia ja vanhuksen ymmärrys ja joka ei enää olisi uhka planeetalleen.

Tatu piti itseään humanistina, tulevana kielitieteilijänä. Mutta huolimatta siitä, että Tatu oli päättänyt aikanaan pyrkiä filosofiseen tiedekuntaan, häntä kiehtoivat yhä enemmän aivofysiologia, farmakologia ja toksikologia. Oliko hulluutta kuvitella, että sellainen ihminen kuin hän voisi tosissaan kehitellä ideaalisen superlääkkeen? Silti hän antoi itselleen luvan kuvitella.

Tatu toki myös ymmärsi filosofisia ja eettisiä ongelmia, joita älyrohtojen käyttöön epäilemättä liittyi. Riskejä ei sopinut väheksyä. Kuinka vaikuttaa vain niihin aivotoimintoihin, joihin haluttiin vaikuttaa, ja olla vaikuttamatta kaikkiin muihin? Kun edes tietäisi, mihin kaikkiin muihin...

Pitkäkestoisten muistojen muodostumiseen tarvitaan tiettyä proteiinia, jota eräät nootropit aktivoivat. Mutta samalla proteiineilla saattoi taas olla vahingollisia vaikutuksia lyhytkestoiseen muistiin.

Kuinka tulla älykkääksi, mutta olla samalla iloinen? Levolliseksi ja silti nostaa energiatasoaan? Kuinka ymmärtää kvanttifysiikan paradokseja ja olla siitä huolimatta suosittu ja sosiaalinen?

Mutta entä jos aivot eivät enää kykenisikään erottelemaan oleellista informaatiota merkityksellisemmästä?

Tatu oppi, että nootropit vaikuttivat siunauksellisesti corpus callosumiin, siihen aivojen alueeseen, joka yhdistää aivonpuoliskot.

Hän oppi, että gamma-hydroxybutyraattia, GHB:tä, voi käyttää kivunlievitykseen ja unihäiriöihin ja alkoholismien hoitoon ja laihduttamiseen. Mutta se oli erinomainen myös viihdekäytössä, virkistävä, stimuloiva, sosiaalistava.

– Pemoliinimagesium, Tatu tuli kerran huomauttaneeksi, lisää muistitehoa jopa 560-prosenttisesti sekä nuorissa että jo seniileissä henkilöissä.

Sen hän sanoi Klasulle, luokkatoverilleen ja parhaalle, oikeastaan ainoalle kaverilleen, jota pidettiin luokan älykkönä. Klasun reaktio kuitenkin yllätti Tatun negatiivisuudellaan. Se myös masensi Tatua, sillä hän sekä kunnioitti että rakasti Klasua.

– Et voi olla tosissasi, Klasu sanoi. – Jätä tuollaiset houreet.

Sen jälkeen Tatu, joka olisi pystynyt luennoimaan tuntikausia ginkgo bilobasta, monolauriinin pitkäaikaisen käytön siunauksellisista seurauksista ja jopa niistä menopaussioireista, joita ginseng lievensi, ymmärsi enimmäkseen pitää suunsa kiinni. Mutta foorumilla, jolla keskusteltiin älyrohtoista ja psykoaktiivisista aineista ja jolle Tatu kirjoitti nimimerkillä Organismi, hän voi vapaasti jakaa tietoaan.

Siellä alkoi myös Tatun harrastus maagisiin sieniin. Nimimerkki Totemi lähetti foorumille artikkelin psilocybiinistä. Tatu luki, että psilocybiini, jota tietyt sienet sisälsivät, vaikuttaa serotoniinin tuotantoon, lisää luovuutta ja assosiaatioita, aktivoi ja kehittää semanttisia verkostoja. Hän luki, että sienitranssi myös häivyttää itsekeskeisyyttä ja lisää empatiaa, että sillä on kyky muuttaa persoonallista universaaliseksi.

Artikkelin luettuaan Tatu alkoi kehitellä ajatusta, että yhdistelmällä sopivasti nootroppeja ja psykodeelisia aineita kuten juuri psilocybiinia voisi saada aikaan aivan uudenlaisen, ihanteellisen rohdon. Se voimistaisi sekä luovuutta ja tunnetta että järkeä ja loogisia kykyjä.

Sellaisen rohdon avulla Homo sapiensista voisi kenties tulla nimensä veroinen.

Suihkussa, matsin jälkeen, Klasu kysyi: – Mikä tuo on?

– Näethän sinä, Tatu sanoi vilkaisten olkavarttaan. – Laastarihan se on.

Tatua harmitti, että Klasu äkkäsi sen. Miten ajattelematonta. Kotonahan hän oli kyllä osannut varoa, ettei äiti huomannut sitä. Mutta Klasu oli tarkkasilmäinen.

– Missä sinä satutit itsesi? Klasu kysyi vetäen jo paitaa päälleen.

– Ei siinä ole naarmuakaan, Tatu sanoi. Olihan se sanottava. Ei hän osannut Klasulle valehdellakaan. Sitä paitsi valehteleväminen oli hänestä pelkurimaista ja päästettyään valheen hän kärsi pitkään pinaavista tunnonvaivoista.

– Se on pelkkä nikotiinilaastari.

– Nikotiinilaastari! Klasu oli vilpittömän hämmästynyt. – Mihin tupakoimaton mies tarvitsee nikotiinilaastaria?

Tatu mutisi: – Se on eräänlainen koe.

– Mitä sinä sanoit?

– Koe! Tieteellinen koe.

Se, että Tatu oli alkanut kokeilunsa juuri nikotiinista, oli olosuhteiden sanelemaa. Nikotiinilaastareita saattoi ostaa mistä tahansa apteekista toisin kuin monolauriinia tai Can C-tippoja.

– Ai että tieteellinen. Jassooo, Klasu venytti häijysti. Hänen silmänsä välähtivät.

– Kai sinä tiedät, että nikotiini, Tatu sanoi uhmakkaasti, virkistää ja nopeuttaa kognitiivisia toimintoja. Sillä voi olla suotuisia vaikutuksia myös Alzheimerin tautiin ja ADHD:hen ja skitsofreniaan. Laastarin kautta nikotiinin saa kätevästi ilman tupakan 4000 myrkyä ja lisäainetta.

– Kätevästi! Niin kuin ei nikotiinikin olisi myrkky. Ja yksi kaikkein tappavimmista sitä paitsi. Olen minäkin yhtä ja toista lukenut. Eikä sinulla tietääkseni ole Alzheimeria, ei ADHD:ta eikä skitsofreniaa. Tai en ole ihan varma jälkimmäisestä.

Tatu kuunteli vaitonaisena.

Klasu näytti tosissaan suuttuneen. – Jumankauta. Lopettaisit, äijä,

tuommoiset kokeet ennen kuin joudut lasarettiin tai lautoihin.

Tatu oli pettynyt siitä, ettei Klasu, älykäs mies, näyttänyt ymmärtävän lainkaan niitä näköaloja, jotka Tatun silmille olivat avautuneet.

– Oikeastaan, Tatu yritti myöhemmin selittää Klasulle, on kysymys koko ihmiskunnan tulevaisuudesta. Siitä miten ihminen voi muuttua.

– Ihminen on hyvä sellaisenaan, Klasu keskeytti, ei ihmistä tarvitse muuttaa. Homo sapiens on yksi eläinlaji muiden joukossa, juuri sellainen kuin hänen pitääkin olla.

– On vai? Miten voit esittää jotain tuollaista? Ajattele mitä kaikkea kuvottavaa ihminen on tehnyt. Ristiretkiä ja inkvisitiota ja Hitleriä ja Staliniä ja Maoa ja kuningas Leopoldia ja sukupuuttoon tapettuja eläinlajeja –

– Tiedän. Ja markkinaliberalismia ja WTC:tä ja hutuja ja tutseja etcetera etcetera.

– Kai sinusta ihmisen pitäisi vain jatkaa niin kuin tähänkin asti!

– Ei, mutta ihminen viisastuu opiskelemalla, ajattelemalla, tahdomalla, tekemällä työtä. Tarvitaan tahdonvoimaa ja tietoa ja mielikuvitusta. Ja hirveästi aikaa tietysti. Evoluutiota.

– Haluatko odottaa tuhat miljoonaa vuotta? Että mutaatiot ja luonnonvalinta kerran saisivat kerran aikaan paremman ihmisen? Miksi pitäisi odottaa niin kauan? Ei ihmiskunnalla ole sellaista aikaa käytettävissään.

– Maailmanloppuako sinä odotat?

Nikotiinilaastari ei kuitenkaan ollut onnistunut koe, ei ollenkaan. Tatu voi viheliäisesti ja heräili öisin vähä väliä. Pulssi oli tiheä ja häntä oksennutti. Ei hänestä myöskään vaikuttanut siltä kuin nikotiini olisi parantanut hänen kognitiivisia toimintojaan, sillä fysiikan tentti meni itse asiassa paljon huonommin kuin hän olisi odottanut.

Laastarin Tatu repi pois jo samana iltana. Johtui se hiukan Klasus-takin.

Hän päätti siirtyä seuraavaan kokeeseen.

Syksy oli jo niin pitkällä, ettei madonlakkeja ehkä enää löytyisi. Tatu pelkäsi, että hänen täytyisi joko ostaa niitä tai synteettistä psilocybiiniä taskurahoillaan netistä tai odottaa seuraavaa sienestyssezonkia.

Mutta marraskuun alussa ilmat äkkiä lämpenivät. Kun äiti ja tati olivat lähdössä viimeistä kertaa suppilovahveroja metsästämään kesähuvilan lähimetsiin, Tatu ehdotti, että hänkin tulisi mukaan. Äitiä ja tatiä ehdotus hämmästytti. He eivät tienneet Tatun osallistumisesta vuotuisille sienipäiville eikä Tatu heidän kokemuksensa mukaan ollut ennen osoittanut minkäänlaista kiinnostusta sen enempää sienten poimintaan kuin syömiseenkään.

– Sehän olisi hienoa. Ainakaan tänään et nyhjötä aamusta iltaan tietokoneen ääressä, äiti sanoi.

Täti sanoi, että koska Tatu ei ymmärtänyt sienistä yhtikäs mitään, hänen pitäisi kulkea heidän kanssaan ja näyttää heille kaikki poimimansa tunnistamista varten, jottei hän vahingossa ottaisi myrkyllisiä sieniä.

– Minä poimin vain suppilovahveroita, Tatu sanoi, ne minä kyllä tunnen.

Äiti ja tati eivät arvanneet, että hän tiesi vähän muutakin sienistä. Tatun olisi pitänyt kokea tunnonvaivoja, sillä koko sieniretkihän oli oikeastaan iso valhe. Mutta hän ei tuntenut, sillä hänellä oli päämäärä, joka oikeutti pikku petoksen.

Vaikka äiti hätäili, että hän eksyisi, Tatu erkani omille teilleen jo alkumatkalla kerätäkseen madonlakkeja. Kuinka hän olisi eksynyt. Hän oli kulkenut samoja polkuja jo pienenä poimiessaan mustikoita mummonsa kanssa, joka silloin vielä oli ollut terve.

Tatu oli etukäteen hakenut Googlella kuvia madonlakeista, ja vain madonlakkeja hän tähyili, vaikka poimikin koriinsa silmänlumeeksi myös suppilovahveroita. Hän alkoi nauttia kulkemisesta yksikseen läpi alastomien haavikkojen ja ohi naavaisten kuusivanhusten äänetömillä poluilla, joita kattoivat neulaset ja kirjavat lehdet.

Mutta vasta kun Tatu poikkasi vanhalle laidunmaalle, hän uskoi löytäneensä sen mitä etsi kuivuneen lantakasan viereltä. Siinä kasvoi

kimpuittain, tiheinä rykelminä pienenpieniä, kalvaita ja mitättömän näköisiä sieniä. Osa niistä oli jo hiukan pakkasen panemia. Niiden ohuenohuet varret kannattelivat kuultavia suippopäisiä hattusia, jotka syksyn vinoissa säteissä näyttivät pikkuruisilta kupoleilta. Tatu oli lukenut, että niitä kutsuttiin myös Jumalan kukkasiksi ja pyhiksi lapsiksi. Mutta nekin olivat oikeastaan maan alla loputtomiin haautuvien sienirihmastojen sukupuolielimiä.

Yhtä Tatu katsoi kauan ja läheltä. Hän piti sitä kämmenellään, se oli kostea, kylmä ja kevyt, melkein painoton. Mutta kämmenelle siitä jäi hiukan tahmeutta. Voiko tuollaisessa vähäpätöisessä ilmiössä piillä sellainen mahti kuin hän oli lukenut?

Sieni alkoi sinertää siitä, mistä hän sitä pidellyt. Tatu oli lukenut, että Linné inhosi sieniä, ja jossain määrin hän ymmärsi Linnétä.

Tatu piilotti madonlakit paperipussiin, jonka hän tunki pusakkan-sa taskuun.

– Eipä ollut kummoinen saalis, tati sanoi hänen koriinsa kurkistettuaan.

Kotiin päästyään Tatu tutkisteli sieniä pöytälampan alla. Hän yritti määritellä lajia, mutta hän ei ollut lainkaan varma, osuiko oikeaan. Hän ymmärsi, että on aivan eri asia, syökö *Psilocybe cubensis*, joka on varsin mietoa, vai *Psilocybe cyanescens* tai *Psilocybe semilanceata*, joissa vaikuttavaa ainetta on huomattavasti enemmän.

Eikä Tatu ollut varma siitäkään, millaisia määriä uskaltaisi käyttää kerta-annokseen. Siitä oli otettava selvää.

– Jos ei ole varma lajista, Organismi kirjoitti foorumille, kuinka paljon uskaltaa ottaa? Kuinka myrkyllisiä madonlakit oikeastaan ovat?

Nimimerkki Ekstaasi väitti, etteivät ne olleet varsinaisesti lainkaan myrkyllisiä.

– LD50 olisi painosi kaksinkertaisena, nimimerkki Yökkönen kirjoitti. Enpä usko, että pystyt syömään moista annosta madonlakkeja.

LD50? Tatu ei tuntenut sitä termiä. Punainen kuiskaus selitti, että se tarkoitti tappavaa annostusta. 50% koe-eläimistä, yleensä hiiristä tai rotista, kuolisi sellaisen aterian jälkeen.

Nimimerkki Kuollut mies kävelee kirjoitti: – Muista, että rotan ja ihmisen LD50 ei suinkaan ole sama!

Huomautus sai Organismien hiukan mietteliksi. Häntä kehoitettiin kuivaamaan sienet ja nauttimaan ne teenä. Sen hän toki jo entuudestaan tiesi, mutta sitä ei, että mandariinipöytä oli kaikkein suositeltavin. Joku tosin oli käyttänyt myös kiinalaista luomusenchaa. Polttaminenkin oli mahdollista, mutta silloin tarvittiin suurempia määriä. Maitotuotteita tai lihaa ei kannattanut nauttia ennen matkaa, ylimalkaan ei varsinaista ateriaa, mutta suklaa saattoi jossain määrin lisätä psilocybiinin tehoa.

Nimimerkki Keijunoita, joka piti madonlakkeja luonnon ihmeellisinä lahjoina, kehotti häntä päivittäiseen meditaatioon. Sieniä ei pitänyt nauttia millään ”bilefiiliksellä”. Kannatti myös varata aikaa yksinkertaiseen rituaaliin ennen teen nauttimista: sytyttää kynttilä, istua hetki hiljaa ja tarkkailla hengitystään.

Nimimerkki Punainen kuiskaus kehotti myös sammuttamaan valot teen nauttimisen jälkeen. Ekstaasi varoitti mahdollisista paniikki-kohtauksista, etenkin jos nautti sieniä syystä tai toisesta levottomassa tilassa.

Tatu sai Anonyymilta pseudonyymiltä valtavan määrän reseptejä: madonlakkiseesampalloset, pähkinävoimadonlakit, hunajamadonlakit, madonlakkipizza...

Mutta kysymys annostuksesta kiinnosti monia, ja Organismien saamissa vastauksissa grammamäärät vaihtelivat kahdesta kolmeen kymmeneen. Tatu huomasi virittäneensä foorumin parin etevimmän asiantuntijan, Keijunoidan ja Totemin kesken, oppineen keskustelun, joka alkoi haarautua kuin sienirihmasto.

Nimimerkki Kolmisorminen kertoi palstalla tuttavastaan, joka oli polttanut pari piipullista madonlakkeja. Häntä oli puhutellut nimeltä mainiten miehen ääni, vanha, matala, syvä ääni. Mutta huoneessa ei ollut ketään.

– Onko kellään ollut samanlaista kokemusta? Kolmisorminen kysyi.

– Kuulohallusinaatioita ilmenee kolmanneksella psilocybiinin keilijoista, vastasi Pantterijuovikas. Jotkut kuulevat rummutusta, toi-

set vihellystä, suhinaa, surinaa, kahinaa, ulvontaa, virtaavan veden ääntä, mutta monet myös selvää puhetta.

– Se on sienen henki, väitti Keltainen sari. – Sitä on syytä kuunnella tarkkaan.

Keltainen sari? Organismien teki mieli kysyä nimimerkiltä, oliko tämä mahdollisesti kalju. Mutta ehkä se oli epäkohtelias kysymys.

Hän päätti sen sijaan kysyä: – Olitko Sieniseuran kokouksessa viime lokakuussa?

Mutta hän ei saanut vastausta.

5.

Tatu päätteli, että viiden gramman annos kuivattuja sieniä olisi joka tapauksessa turvallinen ja riittäisi hyvinkin yhteen trippiin. Mutta sienten kuivaaminen oli ongelmallista Tatum kotona, ahtaassa kaksiossa. Tatu oli varma siitä, että levitti hän sienet minne tahansa, äiti kyllä hoksaisi ne sieltä ja tekisi tarpeettomia kysymyksiä.

Hän soitti Klasulle.

– Mitä hommailet? kysyi Klasu.

– Saako tulla käymään? Tatu kysyi.

Klasu asui isänsä ja äitipuolensa kanssa syreeniaidan ympäröimässä vanhassa omakotitalossa lähellä joen rantaa. Perillä Tatu näytti Klasulle paperipussia.

– Haista!

– Kumma lemu.

– Tiedätkö, mitä ne ovat?

– Ei aavistustakaan.

– Maagisia sieniä. Psilocybiinejä, madonlakkeja, olethan kuullut.

Poimin ne eilen.

– Hulluko olet? Et kai aio kokeilla?

– En kai minä huvin vuoksi metsässä rämpinyt.

– Hyödynkö sitten? Klasu irvaili.

– Ei niistä mitään vaaraa ole, Tatu väitti. Niitä on käytetty rituaa-

leissa vuosisatojen ajan. Tuhansien! Intiaanit ja shamaanit. Siitä on arkeologista evidenssiä.

– Hah! Mitä se todistaa sienten vaarattomuudesta? Kласu sanoi.
– Sehän päinvastoin osoittaa, että niistä menee psykoosiin. Transsi-tilahan on selvä psykoosi.

– Koululääketieteen mielestä niin, Tatu sanoi.

– Muuta lääketiedettä ei olekaan, Kласu sanoi.

Tatu kysyi, eikö Kласu voisi ottaa sienä kuivatakseen. Kласun luona se kävisi huomaamattomammin ja Tatu tiesi, että heillä olisi oikea yrttikuivuri. Sillä saisi valmista kamaa parissa tunnissa.

Kласun mielestä ehdotus ei ollut ollenkaan hyvä, mutta suostuttelun jälkeen hän otti nyrpeänä pussin.

Kласu toi jo seuraavana päivänä pussin takaisin. Se oli nyt paljon kevyempi.

– Noinko vähiin ne hupenivat? Tatu kummasteli. – Riittävätkö ne edes yhteen trippiin?

Tatu punnitsi kuivatut madonlakit äidin keittiöväällä. Oli niitä kumminkin parisenkymmentä grammaa.

– Riittäisi neljäänkin, Tatu tuumi.

– Minä ainakaan en ota, Kласu sanoi. Älä luule.

Mutta jo samana iltana Kласun luona he kumpikin hämmenselivät teekuppejaan. Kласun vanhemmat olivat pääkaupungissa oopperamatkalla ja palasivat vasta seuraavana päivänä. Tatu oli ottanut koulurepun ja hammasharjan mukaansa. Hän lähetti äidilleen tekstarin, että jäisi yöksi Kласun luo.

Kласu oli tuonut olohuoneen pöydälle viisihaaraisen kynttelikön ja sytyttänyt kaikki kynttilät.

– Blääh, aika ällöä, jo kieltään kostuttanut Kласu arvioi.

– Kärpässieni on paljon pahempi, Tatu tiesi. – Se oksettaa.

– Otetaanko yhtä aikaa? Kласu kysyi.

Heitä alkoi pian villisti naurattaa. Tatu korvat alkoivat soida, ensin oikea, sitten vasen. Hän ihmetytti, että kynttilöiden valo alkoi häikäistä aina vain enemmän ja että häntä hiukan paleli. Tatu paneutui sohvalle pitkäkseen ja veti shaalia päällän. Hän sulki hetkeksi silmänsä, jotka häikäisy sai kirvelemään.

Tatu heräsi säpsähtäen vasta vähän ennen puoltapäivää. Hän oli maannut Tatu olohuoneen sohvalle läpi yön. Olo oli siedettävä, vain hiukan nuhjuinen. Mutta häntä harmitti. Mitään universaalia Tatu ei muistanut kokeneensa, vain levottomia unia, joista niistäkään ei ollut jäänyt jäljelle ainoatakaan yksityiskohtaa. Tatuista vaikutti, että tämäkin koe oli osoittautumassa yhtä hyödyttömäksi kuin nikotiinilaastari.

Kласu oli lähtenyt häntä herättämättä. Se ihmetytti ja suututtikin Tatu. Hän näki Kласun vasta saksantunnilla, mutta silloin hänen suuttumuksensa vaihtui huoleen. Kласu näytti huonovointiselta ja rasittuneelta.

– Oletko kondiksessa? Tatu kysyi.

– Kuka se huora oli? Kласu kuiskasi. – Vähän oli outo tapaus.

Kласu ei yleensä käyttänyt sitä sanaa naisista, kenestäkään. Siitä Tatu ymmärsi, että jotain oli pahasti pielessä.

– Huora? Mikä huora? Teilläkö?

– Se, joka tuli melkein heti kun sinä sammahdit sohvalle. Se joka herätti sinut ja jonka kanssa sinä horisit vaikka kuinka kauan.

– Huorasin!! Tatu oli kauhuissaan ja ymmällään.

– Hölmö! Väitkö, ettet muista mitään?

– En! Sinä olet nähnyt näkyjä. Minun kai pitäisi olla kade. Ei siellä mitään naisia käynyt. Ja minä heräsin vasta puolenpäivän aikoihin.

Heidän äänensä alkoivat kohota.

– Älä viitsi hei. Se kalju tyyppi. Pää kuin pelikaaninmuna.

Tatu sävähti kuin joku olisi iskenyt häntä pallean.

– Mitä sillä oli päällä? Oliko keltainen sari?

– Sari tai tooga, mikä lie keltainen rätti, käännetty varmaan lika-vaatekorista. Sanoi olevansa sienen henki.

– Häh!

– Sienen henki niin. Olet näemmä kadottanut muistisi. Siistiä.

Kласu vaikutti sekä tuohtuneelta että järkyttyneeltä.

– Sinäkö sen päästit sisään?

– En taatusti päästännyt. Ehkä se tiirikoi lukon auki. Siistiä, Kласu taas sanoi. Sinun tuttuja sihan se näemmä on. Kummia kontakteja, se on sanottava.

– Vannotko, ettet keksi tuota? Mistä me puhuimme?

– Ei sitä pysty toistamaan. Minulla oli vatsakramppeja. Menin vesaan oksentamaan ja kun palasin, se kaljupää oli poissa.

Klasu ei edes halunnut puhua asiasta sen enempää. Hän oli säikähtänyt kuin pieni lapsi, mutta niin oli Tatu.

Oliko tuntematon tyttö todella vieraillut Klasun luona? Kuinka hän olisi sinne löytänyt? Kuinka päässyt sisään? Tatu ei ymmärtänyt sitä. Hän ei myöskään muistanut maininneensa Klasulle keltasarisesta työstä. Olisiko hän voinut unohtaa?

Oli toinenkin mahdollisuus: kenties Klasu oli siepannut saritytön kuvan Tatuun unesta. Ehkä hän oli nähnyt taas kerran unta kaljupäästä, vaikka ei sitä muistanutkaan. Parempaa selitystä Tatu ei keksinyt. Hän oli lukenut, että psilocybiini häivyttää rajoja minän ja sinän väliltä ja että ihmiset voivat nähdä yhteisiä hallusinaatioita. Mutta oliko se mahdollista myös silloin, kun toinen nukkui ja toinen valvoi?

Jo samana päivänä, heti koulusta palattuaan, Organismi kuvaili foorumilla Klasun kokemusta.

– Onko kukaan kokenut mitään vastaavaa?

Hän sai vastauksen nimimerkiltä Kuollut mies kävelee.

– Autonomisia entiteettejä esiintyy useinkin. Niitä on mahdoton erottaa todellisista olennoista.

Seuraavaksi Organismi kirjoitti: – Minulla olisi Keltaiselle sarille joitakin kysymyksiä. Oletko palstalla?

Vastausta ei kuulunut, ei sinä iltana eikä seuraavanakaan. Kun Organismi kolmannen kerran kyseli Keltaista saria, Totemi vastasi: – Keltainen sari on valitettavasti kuollut. Kehotan foorumilla kävijöitä pitämään minuutin hiljaisuuden hänen muistokseen.

Tatu ei uskonut viestiä. Foorumilla kuka tahansa saattoi keksiä mitä tahansa. Saattoihan olla, että Keltainen sari oli käskenyt Totemia sanomaan niin.

Tavallaan koko sienijuttu alkoi hävettää Tatua. Kun sanattomasta sopimuksesta he eivät koskaan myöhemmin puhuneet siitä illasta Klasun kanssa.

Joulun jälkeen Organisminkaan viestejä ei enää nähty foorumilla. Uusia käytännön kokeita Tatu ei myöskään suorittanut. Hän oli

säästänyt viikkorahoja pitkään tilataksaan netin kautta rhodiola- ja carnosinea, mutta hän päättikin ostaa sillä rahalla MP3-soittimen.

Kevätlukukaudella Tatua alkoivat kiinnostaa kielipatologiset tilat, sosiolingvistiikka ja diskurssianalyysi. Hän luki artikkeleita vaihtoehdoisesta kommunikoinnista ja kuunteli soittimellaan yhä uudelleen Scissors Sistersien Electrobixiä ja Will Youngin kappaletta From now on. Niiden kiihko sai hänet unohtamaan ajan ja sen muodottomuuden.